

Samen energiemeters maken naar een energieonafhankelijk Fryslân

Beste raadsleden, Statenleden en leden
van het Algemeen Bestuur,

We willen allemaal dat ons
energiesysteem betrouwbaar, betaalbaar
en toekomstbestendig blijft. Dat is een
forse opgave. De huidige knelpunten
rond netcongestie laten zien hoe
complex de energietransitie in de
praktijk kan zijn. Gelukkig wordt er
binnen onze provincie door veel partijen
hard gewerkt aan oplossingen.

Samenwerking is daarbij essentieel.
Binnen de Friese Energietafel brengen
overheden, netbeheerders en
maatschappelijke organisaties hun
kennis en ervaring samen om stappen te
zetten die uitvoerbaar zijn en goed
aansluiten bij de Friese realiteit.

Om een helder beeld te geven van wat er
op dit moment speelt binnen het

Bêste riedsleden, steateleden en
fan it Algemien Bestjoer,

Wy wolle allegearre dat
ús enerzjysysteem betrouber, bet
en takomstbestindich bliuwt. Dat
in opjefte. De hjoeddeistige
knyp punten oangeande netkonge
litte sjen hoe kompleks oft de
enerzjytransysje yn de praktyk wê
Lokkich wurdt der yn ús provinsje
in soad partijen hurd oan oplossi
wurke.

Gearwurking is dêrby essinsjeel. 't
Fryske Enerzjytafel bringe oerhed
netbehearders en maatskiplike
organisaasjes harren kennis en
ûnderfining byinoar om stappen t
setten dy't útfierber binne en goe
Fryske realiteit oanslute.

Om in helder byld te jaan fan wat

netwerk, delen we twee keer per jaar deze nieuwsbrief. Veel leesplezier!

Sijbe Knol,
covoorzitter Friese Energietafel

Evert Stellingwerf,
covoorzitter Friese Energietafel

it stuit yn it netwurk spilet, diele v
kear yn 't jier dizze nijsbrief. In so
lêswille!

Sijbe Knol,
kofoarsitter Fryske Enerzjytafel

Evert Stellingwerf,
kofoarsitter Fryske Enerzjytafel

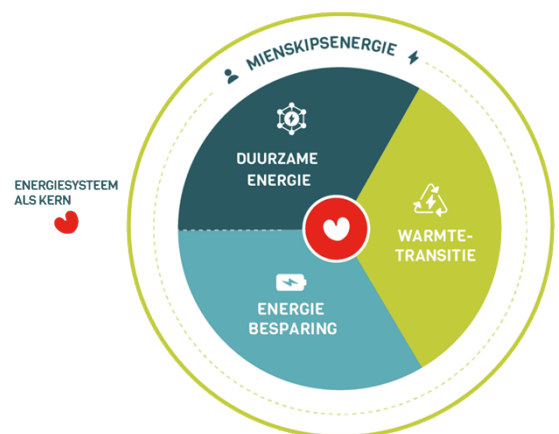
Over de Friese Energietafel (FET)

De FET is een samenwerking tussen alle Friese gemeenten, Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, De Friese Energie Alliantie (12 maatschappelijke organisaties) en Liander. Binnen deze organisatie zorgen wij voor verbinding, kennisdeling en verandering in de Friese Energietransitie. Samen maken we meters naar een energieonafhankelijke Fryslân.

In deze nieuwsbrief delen wij wat er speelt en waar we binnen onze vijf pijlers aan werken.

- **Duurzame energie**
- **Warmtetransitie**
- **Energiebesparing**
- **Energiesysteem**
- **Mienskipsenergie**

Deze nieuwsbrief is samengesteld voor de volksvertegenwoordigers, te weten de gemeenteraden, de Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van het Wetterskip.

Opwek van duurzame energie

Op 1 juli 2025 is de [voortgangsrapportage](#) van Regionale Energie Strategie (RES) Fryslân ingediend bij het Nationaal Programma (NP) RES. In deze tweejaarlijkse rapportage wordt beschreven welke bijdrage de regio Fryslân tot eind 2024 heeft gedaan aan het opwekken van duurzame elektriciteit en het verduurzamen van huizen en gebouwen – zoals afgesproken in het Klimaatakkoord.

Op 1 januari 2025 had Fryslân al 82% van het afgesproken RES-doel gehaald. Dat betekent dat er 2,45 terawattuur (TWh) aan duurzame elektriciteit wordt opgewekt van de in totaal 3,0 TWh die is beloofd. Er zitten nog projecten aan te komen: 0,14 TWh zit in de pijplijn (alle vergunningen zijn al rond), en voor nog eens 0,03 TWh moeten de vergunningen nog worden aangevraagd.

Als alles volgens de huidige verwachtingen verloopt, komt Fryslân in 2030 uit op ongeveer 2,62 TWh. Dat is minder dan het doel van 3,0 TWh. Door strengere regels op het stroomnet en te weinig nieuwe plannen is het onwaarschijnlijk dat we het afgesproken doel op tijd gaan halen.

Voortgang RES verwachte opbrengst (in TWh)					
Jaar	Type	Bestaand	Pijplijn subsidie	Pijplijn voor subsidie	Ambitie (rest)
Fryslân 1-9-2020	Ambitie RES 1.0				3,00
	Totaal	0,74	1,76		0,50
	Zon op veld	0,17	0,14		
	Zon op dak	0,15	0,13		
	Wind	0,42	1,49		
Fryslân 1-1-2025	Ambitie RES 1.0				3,00
	Totaal	2,45	0,14	0,03	0,38
	Zon op veld	0,38	0,09	0,02	
	Zon op dak	0,28	0,04		
	Wind	1,78	0,00	0,01	

Uit de [energievisie](#) blijkt dat boven op het RES-doel van 3,0 TWh, en naast maximaal besparen en andere vormen van duurzame energie, nog ongeveer 4,4 TWh extra duurzame elektriciteit nodig is in 2050. Om deze energievisie uit te voeren, wordt gewerkt langs drie sporen die nauw met elkaar verbonden zijn:

- Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat;
- de Provinciale en Gemeentelijke omgevingsvisies;
- een gezamenlijke uitvoeringsagenda.

Er wordt momenteel door de Friese Energietafel gewerkt aan deze uitvoeringsagenda richting 2030. Een onderdeel hiervan is het ontwikkelen van een gedragen strategie. Kunnen we ervoor zorgen dat er op termijn genoeg extra duurzame stroom wordt opgewekt? De keuzes die daarvoor nodig zijn en de ruimtelijke consequenties worden meegenomen in de herijking van de [Provinciale Omgevingsvisie](#) (POVI). In de contourenschets voor de POVI zijn daar al de eerste stappen voor gezet.

In 2027 wordt een volgende voortgangsrapportage opgeleverd. In de tussentijd wordt we integraal verder om Fryslân van voldoende schone energie te voorzien.

Herijking Friese Energietafel

Na de vaststelling van de Friese Energievisie eind 2024 werkt de Friese Energietafel aan een uitvoeringsagenda en jaarplan; tijdens de consultatie kwamen enkele fundamentele vragen over rollen, samenwerking en uitvoering naar voren, daarom start dit najaar de herijking van de FET die in het voorjaar van 2026 advies oplevert over aansturing, taakverdeling en uitvoering.

Ondersteuning bij de warmtetransitie

Vanuit de FET ondersteunen we gemeenten bij de warmtetransitie. Dat doen we op verschillende manieren:

- **Gesprekken** - We voeren 1 op 1 gesprekken met de gemeentelijke projectleiders van het Warmteprogramma. In dit Warmteprogramma gaan de gemeenten aangeven op welke manier zij in de wijken en dorpen de woningen aardgasvrij willen verwarmen en wanneer ze dat willen gaan doen.
 - **Organisatie themasessies** - Als aanvulling op de ondersteuning door het Nationaal Programma Lokale Warmte organiseren we themasessies met projectleiders Warmteprogramma's over onder andere: Ontwikkeling Friese Warmteplanningkaart, Milieueffect rapportage Warmteprogramma, regionale samenwerking warmtenetten en warmtebedrijf, werkbezoek Denemarken en samenwerking met Liander.
 - **Intervisies** - Ook verzorgen we intervisie tussen gemeenten over de aanpak van de Uitvoerings Plannen. In deze plannen wordt per dorp/wijk uitgewerkt hoe en wanneer deze aardgasvrij verwarmd kunnen worden.
-

Energiebesparing

Fryslân wil het energieverbruik met 5 TWh terugbrengen tot 2050. Dit is een enorm besparingsopgave. Ongeveer de helft van de opgave ligt in de gebouwde omgeving (huishoudens, overige gebouwen en bedrijventerreinen) en de andere helft bij ver

Vanuit de FET werken we in Fryslân samen met 15 gemeenten en de provincie in Lokale Aanpak Isolatie, onderdeel van het Nationaal Isolatie Programma (NIP). De nadruk ligt hierbij op het isoleren van slecht geïsoleerde woningen met labels G (of 2 slecht geïsoleerde bouwdelen).

35.000 woningen

Voor de 15 gemeenten gaat het om zo'n 35.000 huizen die in aanmerking komen gemeenten hebben met elkaar zowel een gezamenlijke subsidieregeling opgesteld een uitvoerende partij, het Duurzaam Bouwloket (DBL) geselecteerd. Sinds juni 2 de regeling open. Resultaten:

- Voor de gemeentelijke subsidie zijn er 11.482 aanvragen gestart. Hiervan bijna 3040 toegekend. De rest van de aanvragen is nog in behandeling of afgekeurd (huiseigenaar voldoet niet aan de subsidie voorwaarden).
- Ongeveer 41% van het totale budget (ruim 39 miljoen) is gereserveerd om worden toegekend.

Provinciale plus

Voor huiseigenaren met een smalle beurs is er een zogenaamde provinciale plus subsidie bovenop de gemeentelijke subsidie. Het gaat hier om 1800 huiseigenaren in aanmerking komen voor de provinciale plus. Resultaten:

- Van de 1800 woningeigenaren die in aanmerking komen voor de provinciale hebben er 636 een aanvraag ingediend (35% van de doelgroep).
 - Van het totale Budget van de provinciale plus (4,5 miljoen euro), is 47% van budget gereserveerd en hiervan 22% inmiddels goedgekeurd.
-

Mienskipsenergie

Sinds 1 maart 2025 is het **Fries Energiehuis** actief. Dit initiatief is ontstaan vanuit Friese Energietafel (FET) en geeft mede invulling aan de pijler *Mienskipsenergie* in de Friese Energievisie.

Het Fries Energiehuis is in de eerste plaats een krachtenbundeling voor de ondersteuning van lokale energie-initiatieven. Ús Koöperaasje, de Energiewerklust Fryslân, Friese Milieufederatie en het Energieteam Fryslân hebben hun ondersteuningstaak overgedragen aan het Energiehuis. De opgebouwde kennis, ervaring en netwerken daarmee ondergebracht in één organisatie.

Waar het Fries Energiehuis aan werkt

Het Energiehuis richt zich op drie kernpunten om mienskipsenergie te versterken:

- **Adviseren en begeleiden** van lokale energie-initiatieven op het gebied van opwek, warmte en energiebesparing.
- **Kennis opbouwen en delen** over mienskipsenergie.
- **Netwerkvorming, coördinatie en samenwerking** bevorderen tussen betrokken partijen.

Samen met de FET-partners geven zij invulling aan deze taken. Het Energiehuis gaat uit van de overtuiging dat samenwerking tussen inwoners, bedrijven en gemeenten essentieel is om mienskipsenergie tot een succes te maken. Het gezamenlijke doel voor 2030 moet minimaal de helft van de energieopwekking in Fryslân in lokaal eigen zijn.

Resultaten eerste half jaar

In de eerste zes maanden zijn de volgende resultaten geboekt:

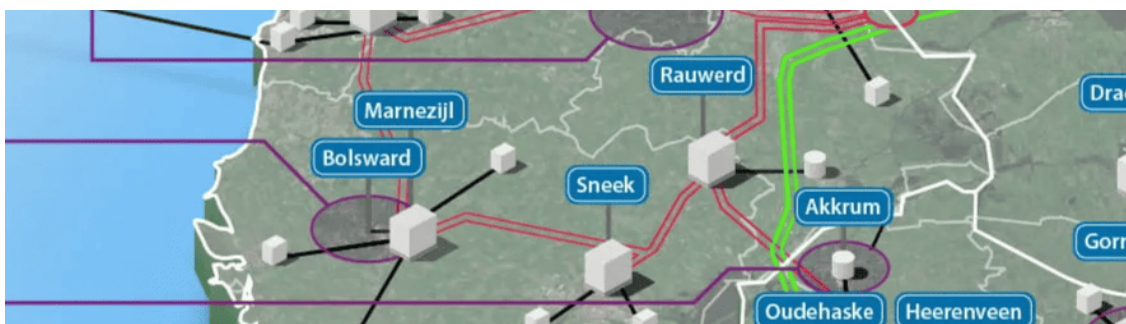
- **29 ondersteuningsvragen** ontvangen.
- **11 lokale initiatieven** direct in begeleiding genomen.

- Vanuit de landelijke Participatiecoalitie **14 collectieve besparingsinitiatie** opgezet, die de komende maanden worden begeleid bij de uitvoering.

Daarnaast heeft het Fries Energiehuis diverse ontwikkelingen in gang gezet:

- Begeleidt, namens de FET, de besteding van het kwaliteitsbudget voor wi zonneparken.
- Speelt een toetsende rol bij subsidieaanvragen van lokale initiatieven bin provinciale Voucherregeling.
- Neemt deel aan de Community of Practice van het ministerie van BZK vo doorontwikkeling van energiehuizen.
- Heeft samen met Ynbusiness een Europees project voor energiegemeenschappen ingediend; in maart 2026 wordt duidelijk of dit s krijgt.
- Werkt aan de ontwikkeling van leergemeenschappen, waaronder een leergemeenschap warmtetransitie en een training voor buurtbegeleiders (binnenkort).
- Richt een Expertgroep Energiegemeenschappen voor Friese overheden in oktober 2025 van start gaat.
- Werkt aan samenwerking met de gemeenten Súdwest-Fryslân, De Fryske en Tytsjerksteradiel voor de uitvoering van lokale projecten.
- Levert bijdragen aan gastlessen, werksessies en conferenties in de regio.

In een half jaar tijd is er al veel bereikt, maar er ligt ook nog veel werk voor ons. F Fries Energiehuis nodigt u van harte uit om samen te blijven werken aan een energietransitie **van en voor de mienskip**.

Bouwen aan een energiesysteem

We bouwen aan een energiesysteem waarin decentrale en centrale opwek elkaa versterken. Decentraal vindt steeds meer duurzame opwek, opslag en uitwisseli

plaats; warmtenetten spelen daarbij een rol. Tegelijk blijft centrale opwek en infrastructuur cruciaal voor leveringszekerheid. Netcongestie is nu en het komende decennium een grote belemmering voor de leveringszekerheid; [11 maatregelen](#) in Actieplan Netcongestie beperken de gevolgen waar mogelijk.

Actieplan Netcongestie

Door vertragingen in het programma NuLelie worden geplande uitbreidingen aan elektriciteitsnet later gerealiseerd. Dit betekent dat grotere aansluitingen, zoals van bedrijven of zonneparken langer moeten wachten. Voor nieuwbouwwoningen is ruimte, al bestaan zorgen voor de toekomst. Daarom werken overheden en netbeheerders in de Friese Energietafel samen aan een *Actieplan Netcongestie*.

Dit plan bevat 11 concrete maatregelen, naast de lopende netuitbreidingen, om het bestaande net beter en slimmer te benutten. Ook landelijk beleid en warmtetransitieprogramma's van gemeenten spelen hierin een rol. Het omgaan met netcongestie is complex en vraagt om goede afstemming en samenwerking tussen betrokken partijen. Liander werkt aan verbeterde monitoring per onderstation zodat gemeenten beter inzicht krijgen in de lokale situatie. Deze gezamenlijke inzet is essentieel om de energietransitie, woningbouw en economische ontwikkeling in mogelijk te blijven maken.

Bekijk ook onze [infographic](#) over het Actieplan Netcongestie.

Nieuws vanuit het netwerk

Eerste publiek-private warmtebedrijf Leeuwarden

Op 24 juni 2025 tekenden de gemeente Leeuwarden, Bouwgroep Dijkstra Draisma en woningcorporatie Elkien een samenwerkingsovereenkomst voor de aanleg van een collectief warmtenet. De gemeente en Bouwgroep Dijkstra Draisma zijn voor 50% eigenaar van het nieuwe warmtebedrijf. Elkien zal eind 2025 ruim 500 nieuwbouwapartementen aan. Vanaanjaren krijgen woningeigenaren een aanbod om tussen 2028 en 2030 over te stappen.

Klimaatlandschap Waadhoeke

Waadhoeke wil alle energie die gebruikt wordt in 2040 duurzaam opwekken. Dit vraagt om vernieuwingen in het energienet, herinrichting van het landschap en kijken naar nieuwe mogelijkheden, zoals energieopslag. Door het realiseren van geïntegreerde energieopwekking met ruimte voor natuur, recreatie en waterbeheer in het [Klimaatlandschap](#) werken we aan hun doelen.

Symbolische start bouw Energiepark Ballumerbocht op Ameland

Afgevaardigden van de drie samenwerkende partijen, Ameland Energie Coöperatie (AEC), gemeente Ameland en Wetterskip Fryslân, plaatsten eind augustus daarvoor het eerste zonnepaneel. Het zonnepark dat op en naast het terrein van de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Wetterskip Fryslân op Ameland komt, telt 6.188 panelen en levert jaarlijks 4 GW elektriciteit, vergelijkbaar met het jaarlijkse elektriciteitsverbruik van ruim 1.400 huishoudens. De verwachting is dat [Energiepark Ballumerbocht](#) eind 2025 operationeel zal zijn.

Eerste stap naar een warmtenet op bedrijventerrein De Zandvliet

De gemeente Leeuwarden, Wetterskip Fryslân en 4 bedrijven tekenden op 21 mei 2025 een intentieverklaring. Vier bedrijven, Crystalic, Meesterschilders Friesland, Vakgarage van der Horst en Wetterskip Fryslân – gaan straks hun panden verwarmen met restwarmte van datacenter Penta Infra. Dit bespaart jaarlijks 106.000 kilo CO₂ en verlaagt hun energiekosten. Het innovatieve [warmtenet](#), dat ook in de zomer koeling kan leveren, is het eerste van dit type op een Fries bedrijventerrein. De aanleg start met de verwachting in april 2026.

€ 750.000 beschikbaar voor Fryslân om de leefomgeving rondom een wind- of zonnepark te verbeteren

Zon- en windparken leveren duurzame energie, maar gaan ten koste van landschap en natuurlijke leefomgeving. Juist liggen kansen om de natuur te versterken, bijvoorbeeld met bloemenstroken, bomen, houtwallen, een waterplek voor vissen en insecten, voederkastjes of een natuurgevel. Dorpsbelangen, energiecoöperaties, projectontwikkelaars, natuurorganisaties, agrariërs, lokale overheden en maatschappelijke organisaties kunnen aanspraak maken op het [Kwaliteitsbudget](#) en een voorstel indienen t/m 24 december 2025.

Eigen Warmte Balk: samen naar een aardgasvrij dorp

In Balk werken inwoners, bedrijven en organisaties samen aan een duurzaam warmtenet voor het dorp. Het project *Eigen Warmte Balk* is een initiatief vóór en dóór Balksters, met de hulp van de Energie Coöperatie Gaasterland. De Energie Coöperatie Gaasterland trekt hierin samen op met Dynhus, AVK Plast, gemeente De Fryske Marren, Balk Vooruit en Eigen Haard Stikke. Gezamenlijk wordt gewerkt aan een warmtenet dat ongeveer 1.400 woningen in Balk van warmte kan voorzien.

Verandering uitvoeringsmiddelen voor gemeenten (CDO)

Er veranderen een aantal zaken rondom de CDOKE-middelen. Deze blijven naar verwachting beschikbaar voor de basiscapaciteit van klimaat- en energiebeleid vanaf 2026, worden via een andere uitkeringsvorm verstrekt; het is daarom verstandig voor gemeenten om bij de begrotingsvoorbereiding rekening te houden met het “basisbedrag” dat in 2023 is toegekend en dit als structurele ruimte voor personele inzet en capaciteit in te plannen.

Vragen of opmerkingen over de Friese Energietafel?
Neem dan contact met ons op via: fet@leeuwarden.nl.

